

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

PSY174 Psychologie a internet

Sylabus předmětu/ jaro 2017

Ukončení: zápočet

Počet kreditů: 2

Rozsah: 2 hodiny týdně, seminář je realizován jako projektová výuka

Garant předmětu:

prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.
e-mail: smahel@fss.muni.cz

Vyučující:

Mgr. Martina Černíková, e-mail: martina.cernikova@mail.muni.cz – kontaktní osoba
Mgr. Michal Čevelíček Ph.D., e-mail: cevelicek@mail.muni.cz
Mgr. Lenka Dědková, Ph.D., e-mail: ldedkova@fss.muni.cz
Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D., e-mail: hmachack@fss.muni.cz
Mgr. Ondřej Ostrovský, e-mail: 404482@mail.muni.cz
Mgr. Anna Ševčíková, Ph.D., e-mail: sevanna@mail.muni.cz

MASARYKOVA UNIVERZITA, FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ, Joštova 10, 602 00 Brno
tel.: +420 549 491 911 • fax: +420 549 491 920 • www.fss.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, č.ú.: 85636621/0100 • IČ: 00216224 • DIČ: CZ00216224

Cíl kurzu

Studenti se seznámí se základními pojmy a koncepty výzkumu psychologie a internetu. S využitím projektové výuky budou vedeni k dovednosti kriticky zhodnotit, zda a ve kterých oblastech se autorům odborných či popularizačních publikací daří prezentovat výsledky výzkumů a vyvozovat z nich obecněji platné závěry. Důraz bude kladen na schopnost reagovat konstruktivně na publikační aktivitu autorů, kteří dopady využívání technologií a internetu prezentují ve vyhraněné podobě.

Požadavky na zápočet

- 1) Prezence na nejméně 9 ze 12 vyučovacích hodin.
- 2) Skupinové zpracování vybraného tématu z poskytnutého seznamu a představení výsledků práce kolegům v seminární části vyučovací hodiny s využitím připravené prezentace.
- 3) Odevzdání závěrečné práce na zvolené téma.

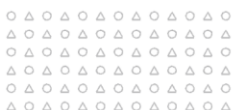
Pokyny k prezentaci

- Pro každou hodinu je určeno téma (kapitola) z knihy **Digitální demence (M. Spitzer)**.
- K tématům (v ISe Rozpisy témat) bude možné se přihlásit v IS **21. 2. 2017 od 17:00**. První prezentace proběhne již 7. 3. 2017. Kapitoly budou k dispozici ve studijních materiálech.
- Prezentace vybraného tématu proběhne ve **skupině 2-3 studentů**.
- Délka prezentace je **20 minut + 10 minut diskuze**.
- Je nutné, aby se do prezentování aktivně zapojili všichni členové skupiny.
- Studenti mají povinnost prezentaci nejpozději **3 dny před samotnou prezentací** umístit do odevzdávacího systému v IS. Nevložení je důvodem k neudělení zápočtu.
- Termín prezentace je možné měnit a přesouvat pouze z velmi závažných důvodů.

Obsah prezentace

- a) Představení tématu/kapitoly; čeho se týká, jak se váže k problematice psychologie a internetu?
- b) Čeho jste si všimli, co Vás na tématu zaujalo či překvapilo? Co si myslíte o dané kapitole?
- c) Vyberete si část kapitoly, ve které je citována konkrétní výzkumná studie, vyhledejte originál této studie a posuďte: **i.** Do jaké míry výsledky studie autor v kapitole prezentuje správně. **ii.** Jak je studie v rámci textu používána k argumentaci závěrů autora. **iii.** Jak byste sami studii citovali (nebo necitovali), jaké argumenty byste z ní volili a proč.
- d) Ke stejné části kapitoly, kterou jste zvolili u bodu c): **i.** Najděte nejméně 1-2 zahraniční studie publikované v odborném recenzovaném časopise a vydané po roku 2010, které se na dané téma dívají z jiného pohledu. **ii.** Vytvořte na základě těchto studií protiargumenty k vybranému odstavci, zdůvodněte výběr studií a posuďte, jaké limity a silné stránky studie mají.

V prezentaci je nutné naplnit všechny výše uvedené body.

Za odborný text jsou považovány články z odborných recenzovaných časopisů. K vyhledání studií použijte dostupné elektronické zdroje, které najdete na adrese: <https://ezdroje.muni.cz/prehled/>. Vhodné publikace naleznete především v databázi EBSCO <http://scholar.google.cz/>

Pokyny k závěrečné práci

- Práci vypracujete na téma, které jste si zvolili pro prezentaci.
- Práce je opět skupinová (ve stejné skupině).
- Po prezentaci dostanete zpětnou vazbu od vyučujících a spolužáků, kterou zakomponujete do závěrečné práce.
- Požadovaný rozsah práce jsou 2-4 normostrany. Práce, které překročí tento limit, budou automaticky vráceny k přepracování.
- Práci odevzdejte do odevzdávnary v IS nejpozději do **11. 6. 2017**. K práci Vám zašleme zpětnou vazbu a udělíme zápočet. V případě, kdy práce nebude hodnocena jako vyhovující, bude vrácena k přepracování.

Obsah závěrečné práce

- a) Stručně představíte vybranou kapitolu.
- b) Uvedete argument autora, který jste si zvolili z dané kapitoly, a zhodnotíte písemně jeho kvalitu a kvalitu použitých zdrojů.
- c) Vypracujete protiargument v podobě uceleného textu na základě odborných zdrojů, které jste vyhledali pro svoji prezentaci, případně dalších zdrojů.
- d) Jedná se o skupinový úkol, proto je možné nastítnit i skupinové procesy, ke kterým během psaní práce docházelo – na čem jste se shodli, co jste diskutovali, které části Vám přišly sporné.

V případě dotazů kontaktujte Martinu Černíkovou - martina.cernikova@mail.muni.cz

Osnova semináře psychologie a internet + témata prezentací:

21.2.2017
1. Úvod do semináře, přehled penetrace internetu v ČR a ve světě. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje. Přehled výzkumů a zdrojů k tématu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)
V tomto semináři bude představen základní přehled o používání internetu v ČR a ve světě a problematika „digital divide“. Budou diskutována hlavní témata psychologie a internetu a podán přehled výzkumů a zdrojů v ČR. Věda na internetu a o internetu, elektronické informační zdroje.
Doporučená literatura:
Lupač, P., & Sládek, J. (2008). The Deepening of the Digital Divide in the Czech Republic. <i>Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace</i> , 2(1), www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060203
Galácz, A., & Smahel, D. (2007). Information Society from a Comparative Perspective: Digital Divide and Social Effects of the Internet. <i>Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace</i> , 1(1), www:http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401
2. Adolescenti a internet, propojení vývoje adolescentů a používání internetu (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)
Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu adolescentů a internetu. Blíže se budeme zabývat (online) identitou u adolescentů. Ukážeme propojení vývoje adolescentů a jejich používání internetu.
Doporučená literatura:
Subrahmanyam, K., Šmahel, D. & Greenfield, P. (2006). Connecting Developmental Constructions to the Internet: Identity Presentation and Sexual Exploration in Online Teen Chat Rooms. Washington, DC : American Psychological Association, 2006. <i>Developmental Psychology</i> , Vol. 42, No. 3: 395-406
Šmahel, D. & Subrahmanyam, K. (2007). Any Girls Want to Chat Press 911: Partner Selection in Monitored and Unmonitored Teen Chat Rooms. <i>CyberPsychology & Behavior</i> , New York : Mary Ann Liebert, Inc., 2007, Vol. 10, No. 3: 346-353
Téma na prezentaci: Prezentace nebude
28.2.2017
3. Sexualita na internetu a cybersex (Mgr. Anna Ševčíková, Ph.D.)
Ukážeme, které charakteristiky internetu podněcují uživatele k používání internetu pro sexuální účely. Dále se budeme zabývat typologií jednotlivých sexuálních aktivit a jejich vlivem na sexuální prožívání jedince.
Doporučená literatura:
· Cooper, A., Månsson, S. A., Daneback, K., Tikkanen, R., & Ross, M. W. (2003). Predicting the future of Internet sex: Online sexual activities in Sweden. <i>Sexual and Relationship Therapy</i> , 18(3), 277-291.
· Doering, N.M. (2009). The Internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. <i>Computer in Human Behavior</i> , 25, 1089-1101.
· McKenna, K. Y. A., & Bargh, J. A. (1998). Coming out in the age of internet: Identity 'de-marginalization' through virtual group participation. <i>Journal of Personality and Social Psychology</i> , 75, 681-694.
· Ross, M.W. (2005). Typing, doing, and being: sexuality and the Internet. <i>The Journal of Sex Research</i> , 42, 342-352.
Téma na prezentaci: Prezentace nebude

7.3.2017

4. Závislostní chování na internetu, online hry (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V tomto semináři budou diskutovány různé typy (zejména online) počítačových her se zvláštním zřetelem k motivaci hraní. Vliv násilných her na agresivitu hráčů. Bude představen koncept flow fenoménu a vliv her samotných (game designe) či naopak psychických predispozic hráčů na excesivní hraní. Dále se bude seminář věnovat nadměrnému užívání počítačů a internetu obecně u jednotlivých aplikací. Podrobně budou popsány různé teorie „závislostního chování na internetu“ a jednotlivé aspekty tohoto jevu.

Doporučená literatura:

- Griffiths, M.D. (2000): Does Internet and computer „addiction“ exist? Some case study evidence. *Cyberpsychology and Behavior*, 3, 211-218
- Widyanto, L., Griffiths, M. (2007): Internet adiction: does it really exist? In: Gackenbach, J. (Ed.) *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal and Transpersonal Implications*. Amsterdam, Boston: Academic press, 141-163
- Valentine & Hughes (2010). Ripples in a pond: the disclosure to, and management of, problem Internet gambling with/in the family. *Community, Work & Family*, Vol. 13, No. 3, August 2010, 273-290
- Siemens & Kopp (2011). The Influence of Online Gambling Environments on Self-Control. *Journal of Public Policy & Marketing*. Vol. 30 (2) Fall 2011, 279–293
- Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. *Int J Ment Health Addiction* (2011) 9:88–101

Téma na prezentaci: 8. Digitální hry: špatné známky

14.3.2017

5. Děti do osmi let a internet/digitální technologie (Mgr. Martina Černíková)

Budou představeny hlavní témata výzkumů v kontextu dětí do osmi let a internetu/digitálních technologií. Blíže se budeme zabývat činnostmi, které děti na internetu vykonávají, online riziky a online příležitostmi.

Doporučená literatura:

- Šmahel, D., Kontríková, V., & Černíková, M. (2015). *Once upon a time, there was a tablet: Young children (0-8) and digital technology*. In S. Chaudron (Ed.), *Young children (0-8) and digital technology: A qualitative exploratory study across seven countries*. Joint Research Centre science and policy reports (Annex II). Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available here.

Téma na prezentaci: 6. Televize pro děti a DVD Baby Einstein

21.3.2017

6. Vztahy a komunikace v prostředí internetu (Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.)

Studentům budou představeny fenomény spojené s komunikací a vztahováním se na internetu. Zaměříme se i na specifika online vztahů, jejich začátky a vývoj, zda online vztahy zlepšují anebo naopak zhoršují wellbeing a kteří lidé mají tendenci online vztahy utvářet častěji.

Doporučená literatura:

- McKenna, K. Y. A., Green, A. S., & Gleason, M. E. J. (2002). Relationship formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, 58, 9–31.
- Whitty, M.T. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the Net. *Computer in Human Behavior*, 24, 1837-1850.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Who visits online dating sites? Exploring some characteristics of online daters. *CyberPsychology and Behavior*, 10, 849-852

Téma na prezentaci: 5. Sociální sítě: Facebook namísto face to face

28.3.2017

7. Gambling (Mgr. Ondřej Ostrovský)

Seminář bude věnován současné internetové revoluci v hazardním průmyslu, která s sebou nese nová, a zdá se že výraznější rizika vzhledem k rozvoji problémového hráčství. Bude stručně představen vývoj prevalence a uvažovaná etiologie a důsledky problémového hráčství. Následně se budeme zabývat specifiky on-line forem hazardního hraní. Dotkneme se také specifiky situací v ČR.

Doporučená literatura:

- LaPlante, D. A., Nelson, S. E., & Gray, H. M. (2014). Breadth and depth involvement: Understanding Internet gambling involvement and its relationship to gambling problems. *Psychology Of Addictive Behaviors*, 28(2), 396-403. <http://doi.org/10.1037/a0033810> - Blaszczynski, A., & Nower, L. (2002). A pathways model of problem and pathological gambling. *Addiction*, 97(5), 487-499. - Wood, R. T. A., & Griffiths, M. D. (2007). A qualitative investigation of problem gambling as an escape-based coping strategy. *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 80(1), 107-125. - McCormack, A., & Griffiths, M. D. (2012). Motivating and Inhibiting Factors in Online Gambling Behaviour: A Grounded Theory Study. *International Journal Of Mental Health And Addiction*, 10(1), 39-53. <http://doi.org/10.1007/s11469-010-9300-7> - Thomas & all. (2011). Gambling and the Multidimensionality of Accessibility: More Than Just Proximity to Venues. *Int J Ment Health Addiction* (2011) 9:88–101

Téma na prezentaci: 12. Nespavost, deprese, závislost a tělesné následky

4.4.2017

8. Rizika v kontextu používání internetu (Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.)

Přednáška bude věnována jednotlivým rizikům, která se vztahují k navazování a udržování kontaktů v prostředí internetu. Studenti se seznámí s vybranými komunikačními teoriemi zabývajícími se podněty pro vznik agresivního chování. Rovněž budou představeny charakteristiky skupin, které čelí zvýšenému riziku zneužití online kontaktů.

Doporučená literatura:

· Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *CyberPsychology & Behavior*, 7, 321-326.
· VandeBosch, H., & Van Cleemput, K. (2008). Defining Cyberbullying: A Qualitative Research into the Perceptions of Youngsters. *CyberPsychology & Behavior*, 11, 499-503.
· Wolak, J., Finkelhor, D., Mitchell, K.J., Ybarra, M.L. (2008). Online "Predators" and Their Victims: Myths, Realities, and Implications for Prevention and Treatment. *American Psychology*, 63, 111-128.

Téma na prezentaci: 4. Ukládat do mozku, nebo přesouvat do mraku?

11.4.2017

9. Online metody (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

Budou představeny základní kvantitativní a kvalitativní metody online výzkumu: online dotazníky (surveys), experimenty, online rozhovory a fokusní skupiny. Budou diskutovány specifika online výzkumů. Ukážeme, jaké typy výzkumů jsou vhodné pro realizaci s využitím internetu a online nástrojů.

Doporučená literatura:

Overview: Online Surveys, Vehovar, V., Manfreda, K. L. (2008). *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 177 – 194
Internet-based Interviewing, O'Connor, H., Madge, D., Shaw, R., Wellens, J. (2008). *The SAGE Handbook of Online Research Methods*. str. 271 – 289

Téma na prezentaci: 9. Digital natives: mýtus a realita

18.4.2017

10. Online agrese (Mgr. et Mgr. Hana Macháčková, Ph.D.)

V rámci bloku se budeme věnovat agresivním projevům na internetu. Nejdříve se budeme věnovat podobě kyberšikaně a online obtěžování a poznatkům vztaženým k viktimizaci a reakcím přihlížejících u populace adolescentů. Poté se v širším kontextu zaměříme na fenomén "cyberhate".

Doporučená literatura:

Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140(4), 1073-1137. <http://dx.doi.org/10.1037/a0035618>

Van Cleemput, K., Vandebosch, H., & Pabian, S. (2014). Personal characteristics and contextual factors that determine "helping," "joining in," and "doing nothing" when witnessing cyberbullying. *Aggressive behavior*, 40(5), 383-396.

Douglas, K. M., McGarty, C., Bliuc, A. M., & Lala, G. (2005). Understanding cyberhate: Social competition and social creativity in online white supremacist groups. *Social Science Computer Review*, 23(1), 68-76.

Téma na prezentaci: 10. Multitasking: narušená pozornost

25.4.2017

11. Tenká hranice mezi poruchou a životním stylem: pro-ana, pro-mia a jiné komunity online zaměřené na diety, hubnutí a zdravý životní styl. (Mgr. Martina Černíková, Mgr. Michal Čevelíček, Ph.D.)

Toto setkání bude zaměřeno na rizikové online komunity propagující poruchy příjmu potravy (pro-ana, pro-mia), jejich vývoj a základní charakteristiky. Nahlédneme je v kontextu trendů ve zdravém životním stylu (online i offline), řekneme si něco o provázanosti daných onemocnění s těmito obecnějšími trendy (specifické diety a výživové směry, cvičení a další). Na problematiku se podíváme jak zblízka, kliničtějším úhlem pohledu a za pomoci konkrétních příkladů, tak obecněji, v celospolečenském měřítku. Budeme se ptát po smyslu nových diagnóz (ortorexie apod.) diskutovat o tenké hranici, která mnohdy stojí mezi tím, co je společensky vnímáno jako zdravý životní styl a co už je porucha – a jakou roli v tom všem může hrát internet.

Doporučená literatura:

· Allison, S., Warin, M., & Bastiampillai, T. (2013). Anorexia nervosa and social contagion: Clinical implications. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 0004867413502092.

· Bardone-Cone, A.M., Fitzsimmons-Craft, E.F., Harney, M.B., Maldonado, C.R., Lawson, M.A., Smith, R., & Robinson, D.P. (2012). The inter-relationships between vegetarianism and eating disorders among females. *Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics*, 112 (music), 1247-1252.

· Boero, N., & Pascoe, C. J. (2012). Pro-anorexia communities and online interaction: bringing the pro-ana body online. *Body & Society*, 18(2), 27-57.

· Casilli, A. A., Paillet, F., & Tubaro, P. (2013). Online networks of eating-disorder websites: why censoring pro-ana might be a bad idea. *Perspectives in public health*, 133(2), 1-2.

· Lewis, S. P., & Arbutnott, A. E. (2012). Searching for thinspiration: The nature of internet searches for proeating disorder websites. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 15(4), 200-4.

· Walsh, E. C. (2012). Destruction In Disguise? Examining Relationships Between Eating Disorders and Vegetarian and Vegan Diets. Senior projects Fall 2012, paper 16. Bard University. Retrieved in January 2014 from <http://digitalcommons.bard.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1>

Téma na prezentaci: 7. Laptopy ve školce?

2.5.2017

12. Využití internetu v psychoterapii a poradenství (Mgr. Martina Černíková, Mgr. Michal Čevelíček, Ph.D.)

Budeme hovořit o možnostech využití internetu v psychoterapii a poradenství, jeho výhodách a nevýhodách. Představíme si základní formy komunikace přes internet, které se využívají v online psychoterapii a poradenství. Součástí je diskuse nad praktickými ukázkami online poradenství.

Doporučená literatura

- Cunningham, J. A. (2007). Internet-Based Interventions for Alcohol, Tobacco and Other Substances of Abuse. In P. M. Miller, Kavanagh, David J. (Ed.), Translation of Addictions Science into Practice (pp. 399-416). Oxford: Elsevier.
- Fenichel, M., Suler, J., Azy Barak, Zelin, E., Jones, G., Munro, K., Meunier, V., & Walker-Schmucker, W. (2002). Myths and Realities of Online Clinical Work. *CyberPsychology and Behavior*, 5, 481-497.
- Suler, J. R. (2000). Psychotherapy in cyberspace: a 5- dimension model of online and computer-mediated psychotherapy. *CyberPsychology & Behavior*, 3, 151-160.
- Taylor, C. B., & Luce, K. (2003). Computer-and internet-based psychotherapy interventions. *Current Directions in Psychological Science*, 12, 18-22.

Téma na prezentaci: 11. Sebeovládání versus stres

9.5.2017

Hodina nebude

16.5.2017

13. Shrnutí všech témat, reflexe předmětu. (prof. PhDr. David Šmahel, Ph.D.)

V závěrečném semináři se pokusíme shrnout a propojit probíraná témata do smysluplného celku. Proběhne také reflexe celého semináře a jeho formátu.

